

Duvbo kyrka

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Duvbo kyrka

Sundbybergs församling, Solna kontrakt, Stockholms stift

Kv Gladan 2, Alms väg 5, Duvbo, Sundbybergs socken och stad, Stockholms län, Uppland.

Duvbo kyrka uppfördes efter ritningar av arkitekten David Jansson (1860–okänt) och invigdes 1904. Han har även ritat Grycksbo kyrka i Dalarna, 1905–1906. Fasaderna utformades i enkel och fritt gestaltad **nygotik**, medan interiören inspirerades av en måttfull **jugend**. I samband med en restaurering under 1950-talet förändrades delar av kyrkans interiör. Under samma restaurering byggdes kyrksalen till mot söder för att ge plats åt ett kapp- och förrådsrum.

Duvbo kyrka är skyddad enligt 4 kapitlet lagen om kulturminnen och ligger inom område av riksintresse för kulturmiljövården.

HISTORIK

Till skillnad mot Sundbyberg och Lilla Alby tillkom Duvbo, som ursprungligen hette Dufvebol, inte som en direkt följd av den akuta bostadsbristen i Stockholm. Från 1890-talets mitt började myndigheterna främja tillkomsten av egnahemsområden. Detta skedde genom förmånliga exploateringslån. Lägre tjänstemän och ekonomiskt stadgade arbetare fick möjlighet att med egna händer bygga ett eget hem. Duvbo förvärvades 1899 av bolaget AB Hem på Landet. Samma år moderniserades namnet och tomter började säljas. Några år senare var Duvbo utbyggt.

I det nybyggda området fanns varken präst eller kyrklig samlingslokal. Upphovsmannen

till AB Hem på Landet, Carl Alm, tog därför initiativ till en sammanslutning som kallades Sällskapet för främjande av kyrklig själavård. Till församlingskretsen i Duvbo anställdes Carl Malmberg som predikant och folkskollärare, varpå Alm och Malmberg gemensamt förberedde ett kyrkbygge i området. Deras arbete utgjorde underlag för arkitektens förslag till kyrka. AB Hem på Landet donerade en tomt samt en del medel och 1903 kunde grunden läggas till kyrkan.

Så småningom övertog Spånga församling ansvaret för prästtjänsten i Duvbo och 1935 löste församlingen in kyrkan och inventarierna. Sedan regleringen 1949 ingår Duvbo i Sundbybergs pastorat.

BESKRIVNING

Omgivningen

Duvbo är ett av landets första egnahemsområden och speglar ännu idag idéerna och organisationsformerna i egnahemsrörelsens första skede. Stadsdelen är planlagd med ett terränganpassat gatunät, enligt dåtidens nya ideal. Villorna är individuellt utformade och ligger på stora tomter. Under 1920-talet utvidgades området med ett mer regelbundet gatunät, och även villorna gavs större enhetlighet i placering och utformning. Kyrkan är uppförd i en brant bergssluttning, mitt bland villabyggelsen. I kyrkans närhet ligger även skolan.

Kyrkomiljön

Kyrktomten, som framförallt består av naturlig vegetation, iordningsställdes först under 1940-talet. Arbetet utfördes efter förslag av arkitekten Nils Sterner. Bland annat uppfördes då de stora terrassmurarna. Bergstomten var direkt olämplig som kyrkogård, och Duvbo begravningsplats anlades därför separat, mellan Duvbo och Hallonbergen. Kyrkogården är numera förenad med Sundbybergs kyrkogård.

Kyrkobyggnaden

Den tvåskeppiga kyrkan ligger i öst-västlig riktning med torn i nordväst. I vinkel mot **koret** i öster ligger församlingssalen samt utrymmen som tidigare tjänat som vaktmästarbostad.

Exteriör

Kyrkans **sadeltak** är täckt med falsad plåt, avfärgad i rött. Sidoskeppet mot norr markeras genom ett lägre takfall. Tegelfasaderna är putsade och avfärgade i ljusgul färg. Fasaderna delas in av parvis ställda spetsbågiga fönster och **strävpelare**. Koret med östfasaden markeras med två större spetsbågiga fönster med **masverk** samt ett rundfönster i **gavelröset**. Det fyrkantiga tornet genombryts av fönster och ljudöppningar och kröns av en spira med kors. Från tornets västra fasad leder dubbeldörrar in i ett förrum och vidare in i kyrkorummet. Tornet är täckt med kopparplåt.

Interiör

Kyrkorummet täcks av en öppen takstol och väggarna är målade i vitt. Överst kröns väggfältet av målade **språkband**.

Exteriör från söder.

Koret markeras genom det putsade trävalvet och de höga gotiska fönstren med glasmålningar är typiska för kyrkans byggnadstid. Ursprungligen var **korets** väggar bemålade med motiv av bland annat lekande keruber och molnkykar, och väggarnas nedre del omslöts av en draperimålning. I samband med restaureringen år 1955, under ledning av Einar Lundberg (1889–1978), målades **korets** ursprungliga dekorationer över och några mindre fönster sattes igen. Istället fick konstnären Erik Stenholm i uppdrag att dekorera **koret** med moderna målningar. **Korvalvet** målades mot norr och söder med motiv, föreställande Herdarnas syn och Upp-

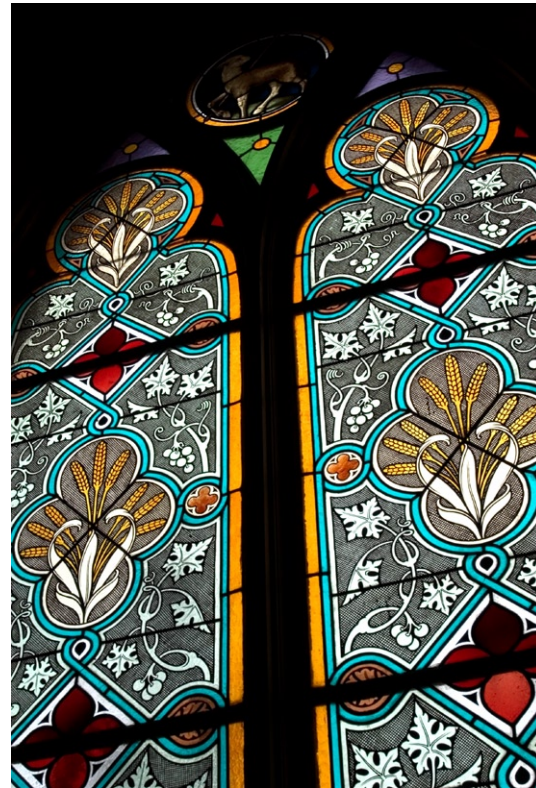
Församlingsdelen från öster

ståndelsen. Cirka tio år senare dekorerades även korgväggarna med målningar av samma konstnär, denna gång föreställande Den barmhärtige samariten och Kristi dop. Under renoveringen målades hela interiören om i ljusa färger, i motsats till den dovare färgskala inredningen tidigare haft. Sedan 1950-talets renovering är korggolvet upphöjt och belagt med kalksten. På långhusgolvet ligger däremot en linoleummatta.

Altarringen och predikstolen hör till kyrkans originalinredning. Även bänkarna är ursprungliga, men ändrades och flyttades i samband med renoveringen 1955 så att en mittgång uppstod. Den nuvarande orgelläktaren och orgeln tillkom i och med 1955 års renovering. Läktarbar-

Interiör mot koret i öster.

Kyrkfönster i koret med glasmålning.

riären verkar kompakt, med den vertikalt ställda panelen, utan dekoration. Orgelns höjd och utförande har anpassats till det stora rundfönstret i väster. Orgeln är byggd av Åkerman & Lund 1955 och hade ursprungligen tolv stämmor, men har senare utvidgats med ytterligare tre stämmor. Under läktaren dekorerar kyrkorummet av tre moderna glasmålningar som utfördes av konstnären José Samson 1966.

Ett ursprungligt dörrparti i kyrksalens sydvägg leder till samlingsalen med intilliggande kök samt kapprum. Rummen har moderniserats med nya ytskikt och möbler. Samlingsalen präglas av ljus och luft tack vare att flertalet fönster vetter mot väster.

Predikstolen intill koret.

Inventarier

På korväggen, ovanför altaret, hänger ett krucifix i gips, tillverkat av skulptören Carl Johan Dyfverman, och förvärvat då kyrkan uppfördes. Ursprungligen var krucifixet vitt men i samband med 1950-talets restaurering färgsattes det för att mer påminna om de medeltida triumfkrucifixen.

Kyrkans äldre dopfunt i trä tillverkades av församlingsbor och står numera i sidoskeppet. I samband med den stora renoveringen under 1950-talet skänktes en ny dopfunt till kyrkan. Denna är huggen i vit marmor av skulptören Bengt Härdelin. Dopfatet utfördes av silver-

Interiör mot orgelläktaren i väster.

smeden Bengt Liljedahl. 1930 avtäcktes ett **epitafium** till Carl Alms minne, placerat i kyrksalen.

Kyrkans kalk, **patén**, vinkanna och oblatask i silver, tillverkades 1948 av Arnold Karlström. Kyrkans äldsta textil är en **mässhake** från 1925, en vit skrud med broderier. Under 1950- och 60-talet försågs kyrkan med ytterligare textilier.

KULTURHISTORISK KARAKTÄRISTIK

Duvbo kyrka ligger mitt bland egnahemsbebyggelsen och utgör en viktig del av stadsdelens bevarade karaktär. Kyrkans exteriör i enkel **nygotik** är ännu välbevarad sedan kyrkan invigdes 1904.

Interiört har kyrkan genomgått fler förändringar, framförallt under 1900-talets mitt. Idag karaktäriseras därför kyrkorummet av framförallt två tidsepoker. Dels framträder det ursprungliga kyrkorummet med den öppna takstolen, väggarnas övre målningar, liksom **kolets** dominanta glasmålningar. Till kyrkans ursprungliga karaktär hör även altarringen, krucifixet på **korväggen**, den äldre dopfunten samt

predikstolen, om dock i nya färger. Bänkarna hör till den ursprungliga inredningen, även om de byggts om och målats om.

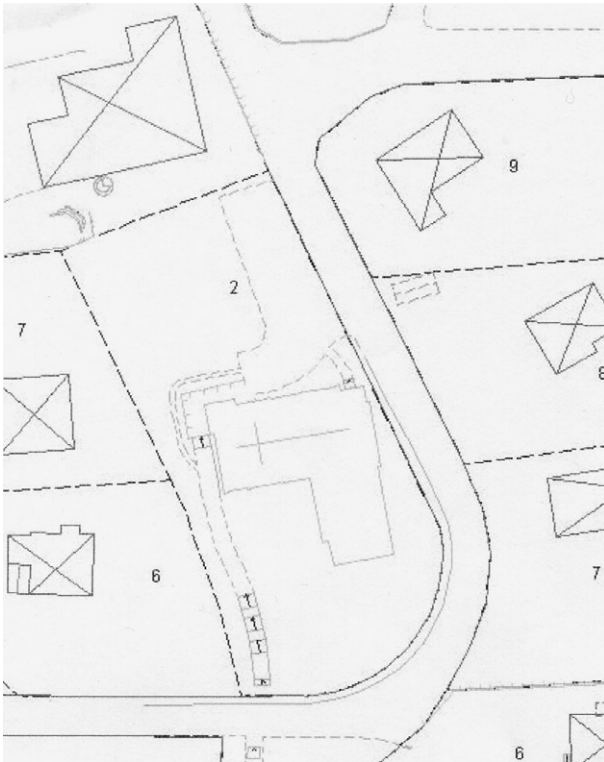
I samband med 1950-talets renovering och kort därefter försågs **koret** med moderna målningar av Erik Stenholm. Målningarna påverkar påtagligt **korets** karaktär. Till 1950-talets mer dominanta tillägg hör även orgelläktaren och orgeln i väster. Glasmålningarna under läktaren tillkom tio år senare.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- kyrkans exteriör
- interiörens öppna takstol och glasmålningarna i **koret**
- kyrkans ursprungliga inredning med altarring, predikstol, bänkar samt **korväggens** krucifix.

ORIENTERINGSPLANER

Kyrkoplan saknas.

Situationsplan saknas.

KRONOLOGI

År	Händelse	Källa
1904	Duvbo kyrka invigs.	Nilsson 2001
1921	En kammarorgel inköps.	Ljungström 1988
1930	Ett epitafium till minne av Carl Alm placeras i kyrksalen.	dito
1944	Takryttarens klocka gjuts.	dito
1950-tal	Kyrkan förses med en ny dopfont huggen i vit marmor av skulptören Bengt Härdelin.	Nilsson 2001
1955	Renovering under ledning av Einar Lundberg. Altarväggens målningar överkalkas. Korvalvet får nya målningar av Erik Stenholm. Alla snickerier målas om i vitt och grått. Även tak och väggar målas om. Ursprungligen var de laserade i en matt grön färg. Korväggens Kristusfigur av gips som ursprungligen var vit, färgsätts. Korgolvet höjs och beläggs med kalksten. Golvet täcks med linoleum. Bänkarna omgrupperas så att en mittgång bildas. Nytt murat altarbord uppförs och kyrksalen förses med ny belysningsarmatur. En ny läktare uppförs. Trappan till orgelläktaren görs om. Ny orgel av Åkerman & Lund, Knivsta. 12 stämmor. Kyrksalen byggs till och får kapp- och förrådsrum, samt toaletter. Taket i kyrksalen sänks. Kyrkans fasader putsas om. Sex små fönster sätts igen och övriga förses med antikglas.	Ljungström 1988 ATA
1963	Korvalvets målningar kompletteras med två grupper på korväggarna.	Nilsson 2001
1966	Tre glasmålningar av José Samson.	dito
1979	Minnestavla över församlingens präster.	ATA
1982	Handikappramp efter förslag av Megarton Arkitekter AB.	dito
1984	Inre renovering.	dito
1996	Kyrkans tak beläggs med ny plåt.	dito
2002	Målningsrestaurering av väggar med bibelspråk samt Erik Stenholms målningar i koret.	Wallström
2004	Exteriör renovering, omputsning och avfärgning.	SLM

KÄLLFÖRTECKNING

ATA Antikvarisk-topografiska arkivet

SLM Stockholms läns museum arkivet

Kulturminnesvårdens riksintressen i Stockholms län. Länsstyrelsens serie U: 22, 1997

Ljungström, L, *Duvbo och Alby kyrkor*, Katrineholm 1988

Nilsson, C, *Kyrkguiden. Uägledning till kyrkorna i Stockholms stift*, Stockholm 2001

Österberg, Henning, *Sundbyberg bygger en kyrka*, Sundbyberg 1981